

Forfatter: Kierkegaard, Søren

Titel: Den bevæbnede Neutralitet

Citation: Kierkegaard, Søren: "Den bevæbnede Neutralitet", i Kierkegaard, Søren: *Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 16*, Søren Kierkegaard Forskningscenteret 2012 .
Onlineudgave fra Søren Kierkegaards Skrifter: <https://tekster.kb.dk/text/sks-bn-txt-shoot-idff3e4cab-02fd-4891-b35a-a38e505c4ba2.pdf> (tilgået 02. maj 2024)

Anvendt udgave: Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 16

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. [Læs CC0-erklæringen](#)

Den bevæbnede Neutralitet

eller

Min Position som christelig Forfatter i Christenheden.

Tillæg

til »Synspunktet for min Forfatter-Virksomhed«

af

S. Kierkegaard.

»Den bevæbnede Neutralitet.«

eller

min Position som christelig Forfatter i Christenheden.

Med dette Ord (den bevæbnede Neutralitet), især naar jeg faaer det nøiere og nøiere forklaret, mener jeg at kunne betegne den Stilling jeg agter at indtage og har indtaget i at belyse Christendommen eller hvad Christendom er eller endnu nøiagtigere hvad der ligger i at være Christen. Meningen kan naturligviis ikke være, at jeg vilde lade det staae uafgjort, om jeg selv er en Christen, trægter derefter, kæmper derfor, beder derom, haaber til Gud at jeg er det; det jeg har ønsket og ønsker at forebygge er, at paa nogen Maade Eftertrykket skulde falde paa, at jeg i en overordentlig Grad er en Christen, en Slags udmærket Christen. Dette har jeg ønsket og ønsker jeg at forebygge. Men hvad jeg ved min Arbeiden har ønsket og ønsker at naae er, hvad jeg igjen anseer som det vigtigste for det første, at faae det gjort tydeligt hvad der ligger i at være Christen, at faae Billedet af en Christen frem i hele dets ideale 3: sande, indtil enhver sand Yderlighed gennemførte Skikkelse, selv fremfor nogen Anden underkastende mig at dømmes af dette Billede, Dommen blive en hvilken eller rettere just den, at jeg ikke ligner dette Billede. Da nu desuden den Gjerning at bringe dette ideale Billede frem, er et Arbeide, hvor Eftertrykket kommer til at ligge paa Differents-Forudsætninger til at kunne gjøre det, især naar det skal gjøres i Forhold til den moderne Tids mangfoldige Forvirring: saa har jeg til Betegnelse valgt Ordet: Neutralitet og bevæbnet.

Ikke mener jeg, at man uden Overdrivelse kan sige, at Christendommen i vor Tid aldeles er afskaffet. Nei, Christendommen er til endnu og i sin Sandhed men som Lære, som Doctrin. Det der derimod (og det kan man sige uden Overdrivelse) er afskaffet og glemt er det at være Christen, hvad det vil sige at være Christen, eller det der er tabt, det der ligesom ikke mere er til er det ideale Billede af det at være en

Christen.

At dette er saaledes, kan strax sees paa hvad der er Forvirringen. 1) Christenheden er et Bestaaende; dette er forvirrende, thi under den Form at være Christen er egentlig umulig, da et Bestaaende som sand Skueplads for Religieusitet giver alle christelige Bestemmelser et uchristeligt, forsonligt Perspektiv ind i Endeligheden, istedetfor at det sande christelige Perspektiv er for enhver christelig Bestemmelse polemisk ind i eller ud af Endeligheden mod Evigheden. Fromhed i Ro er jødisk Fromhed; stridende Fromhed (og med Strid paa to Steder, først i En selv med sig selv for at vorde Christen, og saa med Verdens Modstand og Forfølgelse, fordi man er Christen) er Christendom eller det at være Christen. 2) Enhver afgjørende Bestemmelse i det at være Christen er efter et Dialektisk eller paa den anden Side af et Dialektisk. Forvirringen er at dette har man reent glemt ved Hjælp af det Videnskabelige om at ophæve det dialektiske Moment, man har paa den Maade, istedetfor formeentligen at komme videre end det oprindelige Christelige, rykket hele det Christelige tilbage i det Æsthetiske. Det at være til, at existere (det Enkelte) ligger i det dialektiske Moment, hvad Speculationen kalder Eenheden, naaes først i Evigheden, i Timeligheden kun momentviis. Ved saaledes i Existentsen, den Enkeltes Existents, at lade det dialektiske Moment udendvidere være ophævet, har man afskaffet om jeg saa tør sige alle Sømærker i Forhold til det at være Christen; det er muligt, at den nuværende Christenhed er en saa fuldendt Form af Christendom, som aldrig før er seet, det er ogsaa muligt, at den er complet Verdslighed. 3) Man har forlagt Mediet for det at være Christen fra det Ethiske og Existents til det Intellectuelle, Metaphysiske, Phantastiske, man har mere eller mindre bragt et theatrisk Forhold istand mellem det at tænke Christendommen og det at være Christen – og saaledes afskaffet det at være Christen.

Det ideale Billede af en Christen er derfor hvad der først og fremmest maa frem igjen, at det kan vise sig som Opgaven, vinkende, og paa den anden Side, at det med hele sin Tyngde maatte knuse al den Formastelighed med at ville gaee videre end det at være Christen, Noget som kun lader sig forklare af, at det er glemt, hvad det er at være Christen.

Det er dette ideale Billede, jeg har stræbt og yderligere skal stræbe at bringe frem. Læseren vilde velvilligt have lidt Taalmodighed og ikke strax forhaste sig med at dømmе eller bedømme, hvorvidt nu det Enkelte ogsaa tjener til at belyse dette Billede. Mit Arbeide har fra Begyndelsen ikke været noget Hastværks-Arbeide, ikke et iilfærdigt Amandement – til en total Forvirring, ikke en ny Lap paa et gammelt Klædebond. Man give sig Taalmod – og jeg har dog maaskee en Slags Ret til at fordre den, thi sandeligen der hører vel endnu mere Taalmod til at udføre Arbeidet – man give sig Taalmod, og saa give man sig hen.

Altsaa, paa enhver Maade, dialektisk, pathetisk (i de forskjellige Former af Pathos), psykologisk, moderniseret ved det stadige Hensyn til den moderne Christenhed og Videnskabs Vildfarelser at fremstille det ideale Billede af at være Christen: det var og er Opgaven. Vistnok er nemlig Jesus Christus selv Forbilledet og skal blive det uforandret indtil det Sidste. Men Christus er tillige meget mere end Forbilledet, han er Troens Gjenstand. Som saadan er han ogsaa nærmest fremstillet i den hellige Skrift, og deraf lader det sig vel forklare, at han mere er fremstillet i Væren end i Vorden, eller egentlig kun fremstillet i Væren, det er eller at derfor alle Mellembestemmelserne mangle, hvad vel Enhver, der om end ydmygt og tilbedende dog ogsaa har gjort Alvor af at ville indrette sit Liv efter hans Forbillede, har forvisset sig om. Fremdeles er det uforandrede Christelige dog i Tidernes Løb underlagt Modificationer i Forhold til Verdens Forandring. Min Mening er sandeligen ikke, at det er det Christelige, der ved nye Modificationer skulde forbedres og perfectioneres – saa spekulativ er jeg ikke. Nei, min Mening er, at det uforandrede Christelige kan behøve ved nye Modificationer af og til at sikre sig mod det Nye, det ny Galimathias, som nu er i Welten. Lad mig oplyse dette Forhold ved et andet Forhold. I længst, længst forsvundne Tider, der vare mere eenfoldige end disse, var det jo ogsaa Skik og Brug at opsætte juridiske Documenter Contracter o: D. Men naar man da tager en saadan Contract fra gamle Dage og dermed sammenligner en Contract af samme Art fra 1848, saa er jo unegteligt denne sidste betydelig modificeret. At den derfor er bedre end hiin, skal man just ikke forhaste sig med at sige, det kunde vende sig ironisk nok, thi det er dog et Spørgsmaal, om det ikke havde været bedre, at alle disse Modificationer ikke havde været fornødne. Men siden hine eenfoldige Tider har der levet saa mange Gavtyve og Bedragere, at Modificationerne ere blevne fornødne. Saaledes ogsaa med Modificationerne, som det uforandrede Christelige i Tidernes Løb undergaaer, de ere af det Onde eller for det Ondes Skyld men ved det Gode. Men idet det Christelige modificeres, modificeres ogsaa det at være Christen. Ved det ideale Billede af en Christen forstaaer jeg da deels en Slags menneskelig Interpretation i Forhold til Christus som Forbilledet, en menneskelig Interpretation, der, medens han er og bliver Troens Gjenstand, indeholder alle Mellembestemmelserne i Forhold til det Deriverede og sætter Alt i Vorden, deels Modificationerne i Forhold til de tilbagelagte og en given Tids Forvirring.

Men hvo skal nu gjøre det, hvo skal være Den, der sætter dette Billede ind i Virkelighedens Forhold og

holder det frem? Dersom En kommer hovedkulds styrtende og peger paa sig selv sigende »det er mig, jeg er selv dette Ideal af en Christen«: saa har vi Sværmeriet og alle dets usalige Følger. Gud forbyde, at det skulde skee saaledes. Men hvad mig angaaer, troer jeg rigtignok, at dette til enhver Tid vilde være mig den største Umulighed. Intet er min Sjæl, og Intet mit Væsens Naturbestemmelse (det Dialektiske) mere fremmed, mere umuligt end Sværmerie og Raserie; skulde jeg paa nogen Maade betragtes som en Rasende, maatte det være, hvis man, hvad maaskee ogsaa er sagt om mig, vilde sige, at jeg har en rasende Besindighed, det er, en Besindighed, som kunde bringe Andre til Raserie. Og vist er det, at der lige fra min Forfatter-Virksomheds Begyndelse, skjult, hist og her har siddet et ganske enkelt Menneske, der, opmærksom paa hvad jeg i Fremstilling digterisk har raadet over, blot ventede det Øieblik, da jeg havde forvexlet mig selv med et Digterisk, var styrtet frem, havde udgivet mig for at være Idealet, den Forventede o: s: v:, for saa selv at slutte sig til mig som Discipel, Tilhænger o: s: v:, og som derfor har fundet det var til at blive rasende over den min Besindighed, hvormed der holdtes igjen, indtil han, i Raserie over min Besindighed, tilsidst har ønsket mig død eller langt borte, fordi jeg nu stod ham i Veien, at han, af en Slags Respekt for mig, ikke kunde komme til selv at udgive sig for hvad han jo rigtignok helst vilde have havt mig til, saa jeg baade paa den ene og paa den anden Maade var til Hinder for at faae et Sværmerie i Gang og Fart.

Det er vistnok af yderste Vigtighed, at det ideale Billede af en Christen opretholdes i hver Generation, belyst just i Forhold til den Samtids Vildfarelser; men Den, der fremstiller dette Billede, maa for Alt ikke forvexle sig selv med det, for saa at antage nogle Tilhængere, selv lade sig tilbede og derpaa i jordisk og verdslig Lidenskab holde Dom over Christenheden. Nei, Forholdet maa holdes reent ideelt. Den, der fremstiller dette Billede, maa selv først og fremmest ydmyge sig under det, tilstaae, at om han end selv kæmper i sig selv for at naae dette Billede, dog er saare langt fra at være det; han maa tilstaae, at han egentlig forholder sig digterisk eller qua Digter til Fremstillingen af dette Billede, medens han, hvad der er hans Forskjel fra det almindelige Begreb af en Digter, for sin egen Person christeligt forholder sig til det fremstillede Billede, at han kun som Digter er forud i at fremstille Billedet.

Der bliver saaledes intet Sværmerie af; selv udgiver Digteren eller rettere Digter-Dialektikeren sig ikke for at være Idealet, endnu mindre dømmes han noget eneste Menneske. Men han holder Idealet frem, at nu Enhver, hvis han saa synes, i stille Eensomhed kan sammenligne sit Liv med Idealet. Fremstillingen af Idealet kan umuligt andet end være til en vis Grad polemisk, men den er ikke polemisk mod noget enkelt Menneske, ikke endelig polemisk mod noget Endeligt, men kun uendelig polemisk for at belyse Idealet, har intet Forslag at gjøre, tenderer ikke til nogen Afgjørelse i det Udvortes, i Verdsligheden.

Dette var og er min Idee til en Reformation, der, hvad enten den nu lykkes eller ikke, og hvorvidt den lykkes eller ikke, i ethvert Tilfælde vil gaae for sig og gaae af uden Generalforsamlinger, Synoder, Ballotation, kort uden al Profanation. Jeg har i de faae Aar, jeg har været Forfatter, vistnok udfoldet en sjelden produktiv Rigdom, jeg føler den ikke formindsket tværtimod i Tiltagende: men jeg har aldrig havt og har det ikke, ikke eet eneste Komma at tilbyde en Generalforsamling eller et Selskab af Balloterende. Jeg har havt Meget at sige, jeg føler mig langt fra udtømt, tværtimod jeg føler, at jeg har meget Mere endnu at sige: men jeg har aldrig havt og har det ikke, ikke en Tøddel, der verdsligt frister ved at være det Ny. Der er kun Eet, som i enhver Retning kan standse en Hvirvel, og saaledes ogsaa kun Eet, som kan standse den Hvirvel eller Svimmelhed, i hvilken, og dette er just Svimmelheden samt dens Grad, Idealet lidt efter lidt og tilsidst ganske bortkommer og tabes, den Svimmelhed, at den Ene vel er lige saa god Christen som alle de Andre og saaledes, blot sammenlignelsesviis, Touren rundt: der er kun Eet, som kan standse – ingen Generalforsamling, ingen Ballotation formaaer det, thi dette nærer blot Sygdommen – det er naar den Enkelte, istedetfor at svimle sig ind i Sammenlignelses-Forholdet til »de Andre«, forholder sig til Idealet. I samme Øieblik er han for evig standset – og om man gav ham 100 Aar at leve i, den Mand gjør aldrig noget Forslag paa en Generalforsamling.

Paa at fremstille dette Ideal saa tro, saa sandt, saa pathetisk og saa polemisk sandt, som det er mig muligt, vil jeg anvende hver min Dag, fordrer ingen Løn – thi dette Arbeide er atter mig Udtrykket for, at jeg selv er standset ved Idealet, som sagt, ikke som havde jeg grebet det, som var jeg det, o, jeg er saa langt fra at være det, at jeg maaskee end ikke hele mit Liv bliver færdig med det Arbeide, ret at opdage og at kunne fremstille Idealet.

Ydmyg for Gud, med mit Kjendskab til hvad det dog vil sige, i Sandhed at være en Christen, og med mit Kjendskab til mig selv, tør jeg ingenlunde paastaae, at jeg i udmærket Forstand er en Christen eller lade noget Udmærkelsens Eftertryk falde paa, at jeg er Christen, fE jeg turde ikke, især da ikke i Christenheden, udsætte mig for at blive Martyr, forfulgt, Livet berøvet, fordi jeg var Christen. Man overile sig ikke i sin Dom over hvad jeg her siger, men give sig hellere Tid til at forstaae det; thi for Mange gaaer det dog vistnok kun altfor gesvindt med at forsikre, at de i den Grad ere Christne, at de ville døe derfor, medens

Vanskeligheden muligen ligger paa et ganske andet Sted end de ane. Lad mig tænke Situationen. Med Sværdet over Hovedet fordres det af mig, at jeg skal sige, om jeg er Christen eller ikke. Mit Svar vilde blive: jeg haaber til Gud, at jeg er en Christen, jeg troer, at han vil tage mig til Naade som Christen o: D. Naar man nu ikke nøiedes med dette Svar men sagde »Du skal enten sige, at Du er en Christen eller, at Du ikke er det«: saa vilde jeg svare: nei det gjør jeg ikke. Vedblev man da »ja saa slaae vi Dig ihjel, fordi Du ikke vil svare som vi fordre«: da blev mit Svar: værer saa gode, derimod har jeg Intet at indvende, dette Martyrium har for mig Forstaaelsens Samtykke. Jeg mener saaledes ikke at frygte det at skulle ihjelslaaes – om jeg end ingenlunde lapser mig med at være villig dertil eller er frisk paa det, hvorfor jeg maa bede Læseren erindre, at Talen her jo er hypothetisk – men det jeg frygter er, hvad min Død vilde komme til at betyde ved hvad jeg siger om mig selv, paa anden Dansk, jeg frygter ikke at lide Døden, men jeg frygter at sige for meget om mig selv, jeg flyer ikke feigt et Martyrium, men jeg maa forstaae mig selv i og være enig med mig selv om, hvor jeg kan forsvare at falde som Martyr.

Det om jeg er Christen (og saaledes med hver Enkelt, om han er Christen) er nemlig et reent Guds-Forhold; idet jeg (og saaledes bestandigt den Enkelte) udsiger, at jeg er Christen, selv om det er Mennesker, der spørge mig, og altsaa Mennesker, jeg taler med, taler jeg egentligen med Gud, og tør derfor ikke tale anderledes end som jeg vilde tale med Gud, det er, saasnart jeg (og saaledes bestandigt den Enkelte) taler om, at jeg er Christen, hører Gud derpaa; jeg kan ikke efter en blot menneskelig Maalestok eller indenfor en menneskelig Sammenligning tale om, at jeg er Christen. Men turde jeg da nu ligeoverfor Gud sige: jeg er – Christen? Nei, det turde jeg ikke, jeg idetmindste ikke. Men derfor turde jeg heller ikke lade det Eftertryk falde paa, at jeg er Christen, at jeg blev slaaet ihjel fordi jeg var Christen; thi sæt Gud var af en anden Mening – og jeg havde jo glemt Respekts Hensynet til Gud, glemt i mit Udsagn om mig selv at udtrykke, at Gud er Dommeren. Idet jeg da blev ihjelslagen, fordi jeg ifølgemit eget apodiktiske Udsagn var Christen, saa mistede jeg altsaa Livet; det var det Mindste af det, men dermed er jeg ingenlunde færdig, thi sæt jeg saa stødte paa Vanskeligheder i Evigheden, at det var Anmasselse, at jeg apodiktisk, istedetfor gudfrygtig hypothetisk, havde sagt mig selv at være en Christen. Jeg gaaer jo ind til Dommen; paa Dommens Dag skal jeg altsaa gjentage: at jeg blev slaaet ihjel, fordi jeg ifølge eget Udsagn var Christen. Men skal jeg sige det, saa siger jeg jo altsaa dermed til Gud: at jeg var Christen, det er vist nok, Intet er vissere, da jeg jo blev ihjelslaet, fordi jeg var Christen. Men dette turde jeg for ingen Priis sige til Gud. Jeg maatte ligeoverfor Gud bruge et langt ydmygere Udtryk: jeg haaber til Gud, at han vil tage mig til Naade som Christen.

Man vil let see, at det ikke er min ei heller »den bevæbnede Neutralitets« Tanke at afskaffe Martyrier eller at gjøre et Martyrium til en Umulighed, jeg rykker det blot en Reflexion ind i Inderlighed. ~~idet jeg ikke lader Martyren blive saa forstumlet i Hovedet i Anledning af, at han skal henrettes, at det ikke gaaer saa nøie til men snarere lidt i Skudder Mudder med hvad han siger om sit Guds-Forhold, formodentlig fordi han har saa travlt med det at han skal slaaes ihjel men lader ham være ene beskæftiget med sit Guds-Forhold og som en Aandsfraværende i Forhold til det, at han skal slaaes ihjel.~~ Man overseer i Almindelighed, at Martyriet er en Friheds-Bestemmelse, at det ikke er »de Andre« der have Martyren i deres Magt, men ham, der har dem i sin. De kunne slaae ham ihjel, ganske vist, men han kan bestemme, aandelig forstaaet, hvor han skal falde. At tvinge et Menneske til at udsige noget Bestemt, det er en Umulighed, naar han ikke vil og er villig til at lade sit Liv derfor. Saa kan Menneskene sige: saa slaae vi Dig ihjel, fordi Du ikke vil sige det – derimod har han Intet at indvende. Det er den Magt eller Overmagt, som ligger i Villighed til at bringe Offer; i samme Grad som et Menneske er villig til at bringe Offer, har han ogsaa Overmagten. Det beroer derfor paa Martyrerne selv, hvor hen de saa at sige have forlagt Martyriet. Men det kan saa let være en Tilfredsstillelse af menneskelig Lidenskab, ligeoverfor Menneskene at være den Christne, at slaaes ihjel, fordi man, efter eget Udsagn, er Christen.

Lad os da antage det Martyrium, jeg har antydnet. En vil ikke sige: jeg er Christen, men: jeg haaber til Gud at være Christen o: D. Videre, der siges til ham: ja, saa bliver Du ihjelslaget, fordi Du ikke vil svare, som vi fordre det. Dertil svarer han: vel. Han bliver saa ihjelslaget. Det er et Martyrium. Ved Døden afgaaer han og ankommer i Evigheden, for Dommen. I Dommen fortrøster han sig til, at Gud vil tage ham til Naade som Christen – for meget har han ikke sagt om sig selv. – Jo mere Inderlighed, jo mere Frygt og Bæven for Gud. Den udadvendte Tanke beskæftiger sig med det: ligeoverfor Menneskene at have Mod til at blive Martyr, den indadvendte beskæftiger sig med det: ligeoverfor Gud at have Mod til at være Martyr. Dette er Martyriets egentlige Frygt og Bæven. Mod til at lade sig slaae ihjel for en Idee har mangan Hedning ogsaa havt, men Guds-Forholdets Frygt og Bæven havde Hedningen ikke.

Men Idealiteten i Forhold til det at være Christen er bestandigt Inderliggjørelsen. Jo idealere det at være Christen opfattes, jo inderligere bliver det, og jo vanskeligere. Det at være Christen undergaaer saa en Forandring, som jeg vil oplyse ved en verdslig Analogie. Først var der i Grækenland Vise, σοφοί. Da saa Pythagoras kom, og med ham Reflexions-Bestemmelsen i Forhold til det at være Viis, Reduplikationen, saa vovede han ikke engang at kalde sig Viis, men han kaldte sig en φιλοσοφος. Var dette et Tilbageskridt eller et Fremskridt, eller var det ikke, fordi Pythagoras idealere havde opfattet hvad det dog vilde sige, hvad dertil vilde fordres at kalde sig en Viis, saa det var Viisdom, at han end ikke vovede at kalde sig en Viis.

Og nu til min »bevæbnede Neutralitet«. Sandeligen: det var ikke umuligt, at jeg paa een eller anden Maade kunde komme til at opleve et Martyrium; men sandeligen: det ønsker jeg ogsaa ganske nøiagtigt bestemt,

hvor det ligger. Ikke siger jeg om mig selv, at jeg er den udmærkede Christen; jeg mener aldeles at have forfeilet min Opgave, misforstaaet min Individualitet og alle mine Forudsætninger, hvis jeg i den Retning udsatte mig for noget Angreb eller nogen Forfølgelse. Men jeg paastaaer, at jeg veed med ualmindelig Klarhed og Bestemthed, hvad Christendom er, hvad der kan fordres af den Christne, hvad det vil sige at være Christen. Til at kunne fremstille dette mener jeg at have i ganske usædvanlig Grad Forudsætninger; jeg mener tillige at det er min Pligt at gjøre det, just fordi det er som glemt i Christenheden, og der selvfølgelig ingen Sandsynlighed er for, at den nulevende Generation er skikket til at opdrage i Christendom; jeg mener det er min Pligt mod Christendommen, min Pligt mod hvad der fra Fædrene ogsaa blev mig betroet af en Fader, hvis Opdragelse for en stor Deel er min Virkekraft, saa jeg ogsaa i den Henseende ofte mindes min Barndoms og Ungdoms Lærer, Borgerdydsskolens beundrede, uforglemmelige Bestyrer, at han i mit testimonium saa godt som Intet skrev om mig men en Lovtale over min Fader; jeg mener det at gjøre det er min velforstaaede Pligt, fordi en saadan i Christendom strengt Opdragen snart bliver en stor Sjældenhed.

Men at gjøre dette uforfærdet i Sandhedens Tjeneste kan let udsætte mig for Menneskenes Modstand, forsaavidt disse ordentligviis ingenlunde synes godt om, at Prisen eller Fordringen skrues op paa at være det, som de nu engang mene sig at være, og ikke ville opgive Navn af at være. Her er Stedet, hvor jeg mener ikke at skulle skye nogen Fare selv den yderste; tværtimod, naar det trækker sammen til et Uveir i den Retning, saa forstaaer jeg just, at det er min Opgave at møde og at blive staaende i Faren. Kun det maa blive tydeligt, at det jeg har kæmpet for, og hvis jeg skulde falde, altsaa det jeg falder for, eller hvis jeg dog paa een eller anden Maade kommer til at lide, altsaa det jeg lider for – ikke er, for at have paastaaet, at jeg var den udmærkede Christen, men for at have i Sandhedens Tjeneste forfægtet, hvad det vil sige at være Christen.

»Den bevæbnede Neutralitet«. Dersom mit Forhold var til Hedninger, saa kunde jeg ikke være neutral, saa maatte jeg i Modsætning til disse udsige, at jeg var Christen. Men jeg lever i Christenheden, blandt Christne, eller blandt Mennesker, som Alle sige sig at være Christne. Ikke tilkommer det nu mig, et Menneske, at dømme Andre, især da ikke, hvad jo her maatte blive Tilfældet, i Egenskab af Hjertekjender. Vilde jeg nu urgere, at jeg er Christen hvad ligger saa ved Situationen heri? Deri ligger, at jeg er Christen i Modsætning til Christne, det er, at jeg er Christen i anden Potens, den udmærkede Christen. Derfor holder jeg det neutralt med min Væren-Christen. Paa den anden Side, dette kan da umuligt være en Fornegten af Christendommen; thi jeg lever jo i Christenheden og er vel Christen ligesom alle Andre. Jeg bekjender mig jo desuden ogsaa ligefrem at være Christen i den Forstand som Andre ere det, men ikke i Modsætning til dem. Saaledes holder jeg mig neutral, ikke i Modsætning til det at være Christen, men i Modsætning til det at være en Christen i anden Potens. Mit Arbeide udfører jeg saa, at fremstille Idealet af en Christen. For at kunne gjøre dette maa jeg atter have denne Neutralitet; thi hvor turde jeg være saaledes fræk, at jeg paa fjerneste Maade foranledigede det Afskyelige, at det var mig selv, jeg taledede om, eller hvor skulde jeg for Undseelse formaae at sige det Mindste, hvis jeg ikke paa enhver Maade forhindrede gjorde det Meste gjorde Alt for paa enhver Maade at forhindre det mere end Uanstændige det Afskyelige, at det var mig selv, jeg taledede om.

Arbeidet er altsaa at fremstille Idealet af en Christen; og her agter jeg at stride. Vil Nogen sige til mig »det er usandt hvad Du siger, Du har en forvirret, feilagtig Forestilling om det at være Christen«: saa svarer jeg: oplys mig derom, da skal jeg forandre min Opfattelse, hvis ikke, naturligviis ikke en Tøddel. Vil Klynkeriet sige til mig »opgiv dette Forehavende, tilbagekald hvad Du har gjort, skaan os, denne Fremstilling bliver jo som en Rædsel over os, den skruer Prisen saaledes op, at vi bringes til Fortvivelse«: saa vil jeg svare: nei, ikke en Tøddel; ogsaa jeg kjender Smerten derved, men jeg hverken tør eller kan det anderledes, jeg beder til Gud, at han i den Henseende christeligt vil hærde min Sjæl og min Tanke, eller gjøre mig christelig haardfør nok, til ikke at fuske i menneskelig Medlidenhed. Vil man forfærde mig, at jeg af Menneske-Frygt skulde opgive mit Forehavende, eller ryste paa Haanden og forkludre Billedet: jeg beder til Gud, at hvad enten Faren kommer i Skikkelse af blodig Forfølgelse, eller i Skikkelse af Haan og Latter og Spot, hvad enten Lidelsen er legemlige Smerter, eller den er aandelig Smerte, jeg beder til Gud, at han vil styrke mig til ikke at vige et Haarsbred fra det forstaaede Sande.

Dette er min Idee til den Dom jeg mener der skal gaae over Christenheden, ikke at jeg eller et enkelt Menneske skal dømme Andre, men at det ideale Billede af det at være en Christen skal dømme mig og hver Den, der vil lade sig dømme. Thi det ideale Billede antaster jo i endelig Forstand Ingen, det har Idealets uendelige Fjernhed fra al jordisk travl Dømmen og Fordømmen af Den og Den, eller af disse bestemte virkelige Mennesker; naar Idealet bruges saaledes er det allerede nedværdiget.

Men at jeg er Den, som har Arbeidet med at fremstille dette Billede, er noget aldeles tilfældigt, En skal der jo dog gjøre det. Ære og Anseelse eller anden jordisk Fordeel skal jeg vistnok heller ikke vinde derved; thi gjøres Arbeidet forsvarligt, vil Lønnen blive en Analogie til hvad der er den sande Christens Honorar i Verden, kun i en noget formildet Skikkelse, og kun at jeg ikke kommer til at lide, fordi jeg er Christen men i Egenskab

af Digter, Tænker o: D. Den formildede Skikkelse er naturligviis Beviset for min Ufuldkommenhed, Beviset for, at jeg ikke er den sande Christen. Langtfra mig være nemlig denne barnagtige Tale, at bevise at jeg vil det Gode og Sande deraf, at jeg vinder jordisk Fordeel. Nei, at En eller om En virkelig vil det Gode og Sande, bevises, christelig, altid omvendt. At jeg dog endnu nyder nogen Anseelse i Verden, beviser derfor destoværre kun, hvor ufuldkommen jeg endnu er; og at jeg dog maaskee slipper nogenlunde gennem Livet, kun forsøgt i en formildet Art Martyrium, beviser naturligviis, at jeg ikke drev det til Fuldkommenhed.

Vilde endeligen et hurtigt Hoved, som strax veed sig selv betræffende, om han er Christen eller ikke, finde det besynderligt, at Den, der var istand til at fremstille dette Billede, og altsaa saa uafbrudt beskæftiget med saadanne Tanker, ikke sig selv betræffende med Bestemthed skulde vide, om han er Christen: saa vilde jeg svare. Dette har jeg ikke sagt, men jeg har sagt at det at sige om sig selv, at man er Christen er at tale med Gud, og at derfor maa et Menneske tale med Frygt og Bæven. Og efter at have sagt det, vil jeg saa, in usum Delphini, for hiint hurtige Hoved (der dog maaskee, naar han taler om sig selv, kalder sig en af de dybere Naturer, der føle en dyb Trang til Positivitet, omtrent som naar i Forhold til Forelskelse De kalde sig de dybere Naturer, der ikke kunde nøies med Forelskelsen, men føle en dyb Trang til - en udvortes Vished) tilføie et Exempel paa en mærkelig Art Langsomhed i en noget lignende Retning. Mennesker med hurtige Hoveder vide naturligviis strax og ganske bestemt at de ere Mennesker. Nu tør jeg dog vel have Ret i at paastaae, at der ikke har levet mange saa store Menneskekjendere som Socrates, der tilmed kjendte sig selv. Og summa summarum af hans Viden i det 70de Aar var, at han ikke med Bestemthed vidste, om han var et Menneske. Hvorledes lader dette sig forklare? Mon ikke deraf, at han havde anvendt sin Tid først og fremmest paa at tænke over, hvad det er at være Menneske? For de hurtige Hoveder gaaer det saa hurtigt, fordi de springe dette Spørgsmaal over, antage, at de veed det - og saaledes fremkommer i al Hurtighed dette Besynderlige (der kunde give en Langsommere meget at tænke over, og næsten skulde synes at maatte gjøre den Hurtige selv lidt langsommere): et Menneske, der med Bestemthed veed, at han er Menneske, men ikke med Bestemthed veed, hvad det er at være Menneske. Vistnok er det gaaet Tusinder af Christne paa samme Maade: de have vidst med Bestemthed, at de vare Christne, men ikke med Bestemthed vidst, hvad det er at være Christen. Og dog, dog, maaskee er det muligt ved stadig Flid gennem en Række Aar at drive det til med Bestemthed at vide, hvad det er at være Christen, om man selv er det lader sig ikke og heller ikke med Bestemthed vide, det maa troes, og i Troen er der altid Frygt og Bæven.